

15.8.2023

Selvitys Dragsfjärd järven vesistöalueen virtavesien mahdollisuuksista taimenen elinalueina

Taustaa

Dragsfjärd järven vesistöalue on todennäköisesti toiminut aikoinaan meritaimenen lisääntymisvesistöinä. Alueen ihmisten parissa on herännyt keskustelua ja mielenkiintoa selvittää mikä on taimenen tilanne vesistössä tällä hetkellä. Mielenkiintoa on myös selvittää, olisiko vesistössä mahdollisuuksia elvyttää ja kehittää taimenen elinolosuhteita. Maastokatselmuksen suorittivat järven suojeluyhdistyksen Daphnian pj. Jukka Heikkilä ja Iktyonomi Olli Toivonen jolla on 20 vuoden kokemus virtavesikunnostuksista ja taimenkantojen elvyttämisestä.

Maastokatselmus 12.8.2023

Maastokatselmuksen tarkoituksena oli selvittää millaisia ongelmia ja mahdollisuuksia alueen puro- ja jokivesissä on ajatellen taimenen elinolosuhteita. Ajankohdaksi valittiin loppukesä jolloin alueen purovedet voivat kuivua ja lämpötilat vesissä nousta taimenelle liian korkeiksi. Lisäksi uomastoja arvioitiin, että voisivatko ne jo nyt soveltua taimenen lisääntymis- ja elinympäristöiksi ja mahdollisiksi taimenen kotiutusistutuskohteiksi. Maastokatselmuksen kohteiksi valittiin aikaisempien selvitysten ja karttaselvitysten perusteella kolme järveen laskevaa puroa/uomaa ja järvestä mereen laskeva uoma. Alkukesän sademäärät olivat olleet alueella poikkeuksellisen vähäiset. Heikkilän sademittarista mitatut sademäärät ovat olleet touko-heinäkuussa vain 12 mm. Elokuun alusta elokuun puoleen väliin sateita oli kertynyt 40 mm.

Kohteet

Labbnäsin läpi kulkeva puro (kohde 3 aikaisemmassa raportissa)

Karttaselvityksen ja aikaisemman raportin perusteella kohde vaikutti potentiaaliselta. Tarkastuskäynti puron alaosilla kuitenkin kertoi, että kuivina vuosina purosta loppuu vesi. Puron virtaamatilanne kannattaa kuitenkin tarkastaa myös tulevana vuosina sillä alueen sademäärät vuonna 2023 ovat olleet poikkeuksellisen vähäiset. Tämän hetken tiedoilla purosta ei ole taimenen elinympäristöksi.

Krävikin läpi kulkeva puro (kohde 4 aikaisemmassa raportissa)

Karttaselvityksen ja aikaisemman raportin perusteella kohde vaikutti potentiaaliselta. Tarkastuskäynti puron alaosilla kuitenkin kertoi, että kuivina vuosina purosta loppuu vesi. Puron virtaamatilanne kannattaa kuitenkin tarkastaa myös tulevana vuosina sillä alueen sademäärät vuonna 2023 ovat olleet poikkeuksellisen vähäiset. Tämän hetken tiedoilla purosta ei ole taimenen elinympäristöksi.

15.8.2023

Söderbyvikeniin laskeva oja (kohde 9 aikaisemmassa raportissa)

Karttaselvitysten perusteella ojan valuma-alue on tehokkaan maankuivatukseen aluetta. Valuma-alueella on runsaasti maa- ja metsätaloudesta aiheutuvaa ojitus ja perkauspainetta. Ojan itäiseen latvahaaraan on ilmakuvienv perusteella johdettu hakkuuaukealta kuivatusojat suoraan uomaan. Itäisen latvahaaran virtaamatilanne tarkistettiin Rödjorna peltotien kohdalta. Uoma oli kuivunut.

Läntisessä latvahaarassa virtasi hieman vettä. Latvan aivan lähtöpisteeseen purkautuu putken kautta hieman kylmää pohjavettä. Veden lämpötila purkauspisteessä oli 13,5 astetta (ilman lämpötila 22 astetta). Virtaama on kuitenkin pieni, noin 0,2 litraa sekunnissa.

Ojan virtaama tarkastettiin myös lähellä järveä jossa virtaama oli kasvanut noin 0,5 litraan sekunnissa ja veden lämpötila oli vielä sopivan viileät 15,3 astetta. Tällainen pieni kämmenen levyinen viileän veden virtaus pystyy pitämään taimenen poikaset hengissä. Kuitenkin perkaus- ja ojitustoiminnasta johtuvat virtaamavaihtelut tässä uomassa ovat todennäköisesti hyvin runsaat. Sadekausina uomassa virtaa runsaasti vettä ja veden laatu voi vaihdella, koska valuma-alueelta karkaa ravinteita ja maa-ainesta ojaan. Nyt tehdyissä tarkastuspisteissä ei havaittu ojassa taimenelle sopivia kivisiä elinympäristöjä tai lisääntymiseen sopivia soraikkopohjia. Tämä oja olisi hyvä nähdä myös keskivirtaama ja tulvakausina kun arvioidaan sen soveltuvuutta taimenen elinympäristöksi ja myös kunnostuksia ajatellen. Taimenen elinympäristöt voidaan luoda kiveämällä ja soraistamalla uomia mikäli maanomistajat suhtautuvat myönteisesti toimenpiteisiin. Tämä oja voisi olla mahdollinen taimenen istutuskohde joko mädillä tai vastakuoriutuneilla poikasilla.

Dragsfjärd järven laskuoja

Järvestä purkautui hieman vettä laskuojaan. Jukka Heikkilän mukaan järven pintaveden lämpötilat eivät ylitä 25 astetta juuri koskaan. 25 astetta alkaa olla taimenelle tappava veden lämpötila.

Maantien yläpuoliset lampien väliset alueet ovat pieniä kivisiä virta-alueita. Kivi koostuu suurelta perkauksista peräisin olevasta terävästä kivilouheesta. Kivien pinnoilla on runsaasti vesisammalta. Lampien välisiä virta-alueita on mahdollisuus kunnostaa paremmiksi. Lampien pintoja pitäisi hieman nostaa ja muodostunutta putouskorkeutta voisi hyödyntää koskialueiden luomisessa. Lampien väliset alueet ovat kuitenkin lyhyitä, eli hyödyt olisivat rajalliset.

Maastokatselmuksen aikana merivesi oli niin korkealla, että ojan alimman lammen alapuolisen uoman vesi virtasi hetkellisesti ylävirtaan ja maistui lievästi suolaiselta. Tämä oli arvokas havainto, koska taimenen poikaset vaativat elinympäristökseen virtaavaa kivistä koskialuetta, mutta meriveden ollessa korkealla putouskorkeus ja virtaus häviää ojan alaosista.

Olli Toivonen
olli.toivonen@virho.fi
050 3307739

Selvitys

15.8.2023

Purossa näkyi runsaasti kaloja joita ei yritetty tunnistaa ajanpuutteen vuoksi. Kuitenkin runsas muu kalalajisto toimii taimenen poikasten kilpailijoina elinympäristöstä.

Järven laskuojan näkeminen erilaisilla virtaamilla olisi hyödyllistä kunnostuksia ja mahdollisia kotiutusistutuksia ajatellen.

Yhteenveto

Purot 3 ja 4 kuivuvat joten näin kuivina kesinä ne eivät sovellu taimenen elinympäristöiksi.

Oja 9 ja järven laskuoja voisivat toimia istutuskohteina, mutta erityisen suurta potentiaalia näissäkään kohteissa ei näin kuivina vuosina ole. Mahdollisen Istutuksen myötä näitä kahta kohdetta tulisi kuitenkin tarkkailla lisää ja taimenen poikasten mahdollinen selviäminen olisi myös yksi mittari purojen potentiaalia arvioitaessa.